

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย(Research Design)

เป็นการศึกษาวิจัยเชิงพรรณนา ณ จุดเวลาใดเวลาหนึ่ง (Cross-sectional Descriptive Study)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้รวบรวมจำนวนพยาบาลวิชาชีพ และราชชื่อสถานบริการสาธารณสุข สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ในจังหวัดสระบุรี จากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสระบุรี และงานกาชาดเจ้าหน้าที่ของแต่ละสถานบริการสาธารณสุข ได้ดังนี้

1. โรงพยาบาลสระบุรี	มีจำนวนพยาบาลวิชาชีพ	212 คน
2. โรงพยาบาลพระพุทธบาท	มีจำนวนพยาบาลวิชาชีพ	168 คน
3. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด	มีจำนวนพยาบาลวิชาชีพ	35 คน
4. โรงพยาบาลหนองแซง	มีจำนวนพยาบาลวิชาชีพ	12 คน
5. โรงพยาบาลเสาไห้	มีจำนวนพยาบาลวิชาชีพ	11 คน
6. โรงพยาบาลบ้านหมอ	มีจำนวนพยาบาลวิชาชีพ	15 คน
7. โรงพยาบาลหนองโดน	มีจำนวนพยาบาลวิชาชีพ	8 คน
8. โรงพยาบาลแก่งคอย	มีจำนวนพยาบาลวิชาชีพ	25 คน
9. โรงพยาบาลวังม่วงสัทธรรม	มีจำนวนพยาบาลวิชาชีพ	10 คน
10. โรงพยาบาลมวกเหล็ก	มีจำนวนพยาบาลวิชาชีพ	16 คน
11. โรงพยาบาลวิหารแดง	มีจำนวนพยาบาลวิชาชีพ	14 คน
12. โรงพยาบาลหนองเต	มีจำนวนพยาบาลวิชาชีพ	27 คน
13. โรงพยาบาลคอนทูด	มีจำนวนพยาบาลวิชาชีพ	7 คน
14. สถานีอนามัยหัวขมิ้น	มีจำนวนพยาบาลวิชาชีพ	1 คน
15. สถานีอนามัยหน้าพระลาน	มีจำนวนพยาบาลวิชาชีพ	1 คน
16. สถานีอนามัยชะอม	มีจำนวนพยาบาลวิชาชีพ	1 คน
17. สถานีอนามัยลำพญากลาง	มีจำนวนพยาบาลวิชาชีพ	1 คน

18.วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สระบุรี

มีจำนวนพยาบาลวิชาชีพ 32 คน

19.วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พระพุทธบาท

มีจำนวนพยาบาลวิชาชีพ 25 คน

รวมมีจำนวนพยาบาลวิชาชีพทั้งสิ้น 621 คน

ประชากรเป้าหมาย(Target Population) พยาบาลวิชาชีพในจังหวัดสระบุรี ซึ่งอยู่ในสถานบริการของรัฐ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข จำนวนทั้งสิ้น 621 คน

ประชากรตัวอย่าง(Population to be Sampled) พยาบาลวิชาชีพในจังหวัดสระบุรี ซึ่งอยู่ในสถานบริการของรัฐ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข จำนวนทั้งสิ้น 621 คน

ตัวอย่าง(Sample) คือ พยาบาลวิชาชีพในสถานบริการสาธารณสุข สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ที่ถูกสุ่มตัวอย่าง จำนวน 293 คน กำหนดขนาดตัวอย่าง ตามสูตรดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดยที่ e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง = 0.05

N = ขนาดของประชากร

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

แทนค่าในสูตร

$$\begin{aligned} n &= \frac{621}{1 + 621(0.05)^2} \\ &= 243.3 = 244 \text{ คน} \end{aligned}$$

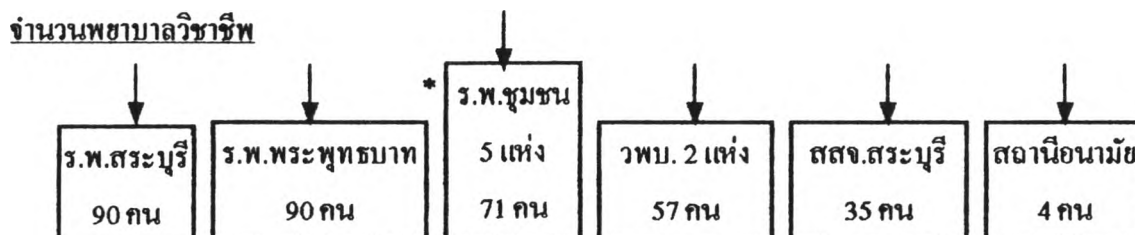
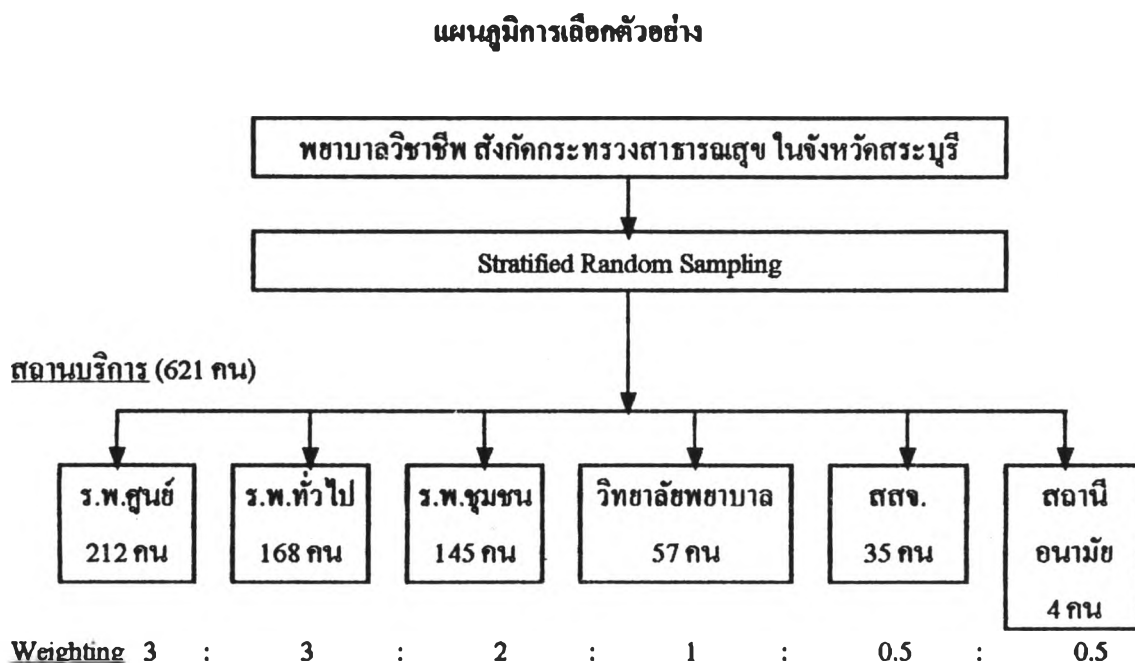
เพื่อป้องกันข้อมูลที่ไม่ครบถ้วน และสูญหาย ซึ่งเพิ่มขนาดตัวอย่างอีก 20% กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งสิ้นเท่ากับ 293 คน

หน่วยการศึกษา(Study unit) เป็นพยาบาลวิชาชีพ ในสถานบริการสาธารณสุข สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ในจังหวัดสระบุรี

วิธีการสุ่มตัวอย่าง(Sampling technique) โดยมีขั้นตอนการเลือกตัวอย่าง ดังนี้

1.สุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธี Stratified Random Sampling ตามสถานที่ปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ ตามแผนภูมิการเลือกตัวอย่างที่แสดงดังต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 1 แผนภูมิแสดงการเลือกตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

หมายเหตุ * โรงพยาบาลชุมชน 5 แห่ง ประกอบด้วย โรงพยาบาลบ้านหมอ, โรงพยาบาลหนองโดน, โรงพยาบาลแก่งคอย, โรงพยาบาลเสาไห้, โรงพยาบาลหนองแซง มีจำนวนพยาบาลวิชาชีพรวม 71 คน

วิทยาลัยพยาบาล 2 แห่ง ประกอบด้วย วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สระบุรี, วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พระพุทธรบาท

สถานีนอนามัย 4 แห่ง ประกอบด้วย สถานีนอนามัยลำพญากลาง, สถานีนอนามัยหัวขมมัน, สถานีนอนามัยชะอม, สถานีนอนามัยหน้าพระลาน

2. สุ่มตัวอย่างหน่วยงาน และรายชื่อพยาบาลวิชาชีพในแต่ละสถานที่ปฏิบัติงาน โดยวิธี Simple Random Sampling ตามการ Weighting ให้ได้จำนวนทั้งหมด ประมาณ 347 คน

ระยะเวลาดำเนินการวิจัย

ระหว่างเดือนสิงหาคม 2541 ถึง กุมภาพันธ์ 2542

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย(Instrument)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามชนิดตอบด้วยตนเอง โดยได้ประยุกต์ใช้แบบวัดคุณภาพชีวิตของอาจารย์แพทย์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยก่อนที่จะนำแบบสอบถามไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้นำแบบสอบถาม ที่ปรับใหม่ไปทำการหาความตรงตามเนื้อหา และความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

1.การหาความตรงตามเนื้อหา นำแบบวัดคุณภาพชีวิตที่ปรับใหม่ ไปขอความอนุเคราะห์จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน คือ

-ศาสตราจารย์แพทย์หญิงทัศนีย์ นุชประยูร หัวหน้าภาควิชาเวชศาสตร์ป้องกันและสังคม คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

-รองศาสตราจารย์แพทย์หญิงนันทิกา ทิวาชาติ หัวหน้าภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประนอม รอดคำดี รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบเนื้อหา ความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ ความถูกต้องของการวัด

2.การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม หลังจากได้พิจารณาปรับปรุงแบบวัด ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มอาจารย์พยาบาลในวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ จำนวน 20 คน และพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ จำนวน 20 คน แล้วนำมาหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาครอนบาค ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามพบว่ามีค่าเท่ากับ 0.96

แบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล และข้อมูลทั่วไป เป็นลักษณะคำถามแบบปิด(Close Questions) ซึ่งจะมีทั้งชนิดแบบสอบถามสองคำตอบ(Dichotomous Questions) และแบบคำถามให้เลือกตอบ(Multiple Choice Questions) ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 22 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ อยุ ราชการ สถานภาพสมรส การศึกษา ตำแหน่งทางราชการ ตำแหน่งทางการบริหาร รายได้ รายได้ของครอบครัว ภาระงาน การทำงานพิเศษ เวลาในการเดินทาง เวลาในการนอนหลับ เวลาในการ

ออกกำลังกาย เวลาในการพักผ่อนหย่อนใจ การเดินทางไปต่างจังหวัด/ต่างประเทศ ประเภทการเดินทาง การสูบบุหรี่ การดื่มเหล้า โรคประจำตัว และประเภทของอุบัติเหตุ

ส่วนที่ 2 แบบวัดคุณภาพชีวิตด้านความพอใจในวิชาชีพ การบริหารจัดการในสถานที่ปฏิบัติงาน ชีวิตส่วนตัว ชีวิตครอบครัว อุดมโนทัศน์ ศักยภาพของร่างกาย เป็นคำถามแบบปิด(Close questions) โดยเป็นมาตราประมาณค่าแบบเรียงลำดับ (ordinal scale) ชนิด 5 ตัวเลือก จากระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด ไปถึงมากที่สุด โดยเรียงลำดับดังนี้

- 1 น้อยที่สุด
- 2 น้อย
- 3 ปานกลาง
- 4 มาก
- 5 มากที่สุด

ในแบบวัดคุณภาพชีวิต ได้แบ่งออกเป็นคุณภาพชีวิตในมิติต่างๆ อุดมโนทัศน์ และ ศักยภาพของร่างกายรวมทั้งสิ้น 51 ข้อ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.ความพอใจในวิชาชีพ	จำนวน 8 ข้อ
2.การบริหารจัดการในสถานที่ปฏิบัติงาน	จำนวน 14 ข้อ
3.ชีวิตส่วนตัว	จำนวน 6 ข้อ
4.ชีวิตครอบครัว	จำนวน 6 ข้อ
5.ชีวิตสังคม	จำนวน 8 ข้อ
6.อุดมโนทัศน์	จำนวน 5 ข้อ
7.ศักยภาพร่างกายของตนเอง	จำนวน 4 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบวัดคุณภาพชีวิตเกี่ยวกับงานวิชาชีพ เป็นคำถามแบบปิด(Close questions) โดยเป็นมาตราประมาณค่าแบบเรียงลำดับ (ordinal scale) ชนิด 5 ตัวเลือก จากระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด ไปถึงมากที่สุด โดยเรียงลำดับดังนี้

- 1 น้อยที่สุด
- 2 น้อย
- 3 ปานกลาง
- 4 มาก
- 5 มากที่สุด

ในแบบวัดคุณภาพเกี่ยวกับงานวิชาชีพ จะมีข้อคำถามที่สอบถามเฉพาะกลุ่มพยาบาลวิชาชีพที่ทำงานด้านบริหาร และด้านบริการอื่นหรืองานสอน-นิเทศ รวมทั้งสิ้น 26 ข้อ โดยแบ่งข้อคำถามออกเป็นดังนี้

1.การปฏิบัติงาน	จำนวน 7 ข้อ
2.งานวิชาการ	จำนวน 8 ข้อ
3.งานบริการ	จำนวน 7 ข้อ
4.งานบริหาร	จำนวน 4 ข้อ

โดยในข้อคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานและงานวิชาการจะสอบถามพยาบาลวิชาชีพทั้งในกลุ่มที่ทำงานด้านบริหาร และด้านบริการหรืองานสอน-นิเทศ ส่วนข้อคำถามงานบริการจะสอบถามพยาบาลวิชาชีพที่ทำงานด้านบริการ หรืออาจารย์พยาบาลที่ทำงานด้านการสอน-นิเทศเป็นส่วนใหญ่ และข้อคำถามเกี่ยวกับงานบริหารจะสอบถามพยาบาลวิชาชีพ และอาจารย์พยาบาลวิชาชีพที่ทำงานด้านการบริหารเป็นส่วนใหญ่

ได้แปลงข้อมูลในส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 ให้เป็นคะแนน โดยมีข้อตกลงเบื้องต้นว่าน้ำหนักคะแนนในสัปดาห์คุณภาพชีวิตในแต่ละข้อคำถาม ถือว่ามีน้ำหนักคะแนนเท่ากัน และการตอบคำถามที่มี range เท่ากัน จะมีระดับคะแนนเท่ากัน ดังนั้นการแปลงข้อมูลเป็นคะแนนเป็นไปดังนี้

ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด	=	1
ระดับความคิดเห็นน้อย	=	2
ระดับความคิดเห็นปานกลาง	=	3
ระดับความคิดเห็นมาก	=	4
ระดับความคิดเห็นมากที่สุด	=	5

ข้อคำถามในส่วนที่ 2 และ 3 จะมีลักษณะข้อคำถามเชิงลบและบวก ซึ่งข้อคำถามเชิงลบ ได้แก่ ข้อคำถามที่ 2, 10, 18, 22, 28, 32, 40, 51, 54, 57, 62, 64, 67, 69, 71, 72, 73, 75, 76 รวมทั้งสิ้น 19 ข้อ

ข้อคำถามเชิงลบก่อนที่จะนำมาวิเคราะห์ ได้แปลงคะแนนในข้อคำถามเชิงลบต่างๆ เป็นคะแนนเชิงบวก ดังนี้

ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด	=	5
ระดับความคิดเห็นน้อย	=	4
ระดับความคิดเห็นปานกลาง	=	3
ระดับความคิดเห็นมาก	=	2
ระดับความคิดเห็นมากที่สุด	=	1

เกณฑ์การจัดระดับคะแนนคุณภาพชีวิต จากพิสัย ได้ช่วงการแบ่งระดับคะแนนคุณภาพชีวิต โดยรวม และคุณภาพชีวิต ในมิติต่างๆ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	1.0 – 2.33	คะแนนคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับต่ำ
คะแนนเฉลี่ย	2.34 – 3.67	คะแนนคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	3.68 – 5.0	คะแนนคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับสูง

การรวบรวมข้อมูล(Data Collection)

1.ผู้วิจัยได้โทรศัพท์สอบถามจำนวนพยาบาลวิชาชีพ และรายชื่อสถานบริการสาธารณสุขสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ในจังหวัดสระบุรี จากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และงานการเจ้าหน้าที่ของแต่ละโรงพยาบาล

2.ผู้วิจัยทำหนังสือในนามภาควิชาเวชศาสตร์ป้องกันและสังคม คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด ผู้อำนวยการโรงพยาบาล และหัวหน้าสถานีอนามัย เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

3.ผู้วิจัยนำหนังสือ พร้อมด้วยแบบสอบถามไปยังแต่ละสถานบริการสาธารณสุขนั้น เพื่อขอความร่วมมือในการแจกแบบสอบถามให้กับพยาบาลวิชาชีพที่ได้รับการสุ่มตัวอย่าง พร้อมกับนัดวัน เวลาในการรับแบบสอบถามกลับคืน

4.ผู้วิจัยประสานงานกับผู้ประสานงานในพื้นที่ เพื่อการติดตามแบบสอบถาม และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลเบื้องต้น และโทรศัพท์ต่อประสานงานอีกครั้ง ประมาณ 2 สัปดาห์ เพื่อติดต่อรับแบบสอบถาม

5.รับแบบสอบถามกลับคืนที่ผู้ประสานงานในพื้นที่

6.รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับมาตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลอีกครั้งหนึ่ง

7.แปลข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามตามคู่มือลงรหัสที่ได้จัดเตรียมไว้ แล้วประมวลผลข้อมูลด้วยเครื่องไมโครคอมพิวเตอร์

การวิเคราะห์ข้อมูล(Data Analysis)

ก่อนทำการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แปลงข้อมูลในแบบวัดคุณภาพชีวิต ให้เป็นคะแนน โดยมีข้อตกลงเบื้องต้นว่าน้ำหนักคะแนนในตัวแปรคุณภาพชีวิตในแต่ละข้อคำถาม ถือว่ามีน้ำหนักคะแนนเท่ากัน และการตอบแบบสอบถามที่มี range เท่ากัน จะมีระดับคะแนนที่เท่ากัน ดังนั้นการแปลงข้อมูลจากระดับความคิดเห็นเป็นคะแนน เป็นไปดังนี้

ระดับความคิดเห็น น้อยที่สุด = 1, น้อย = 2, ปานกลาง = 3, มาก = 4, มากที่สุด = 5

นำข้อมูลแบบวัดคุณภาพชีวิตในมิติต่างๆ หากค่าเฉลี่ยของคะแนนในแต่ละมิติ โดยนำคะแนนในแต่ละข้อคำถามในแต่ละมิติมารวมกัน หากค่าเฉลี่ย ส่วนคุณภาพชีวิตโดยรวม จะนำคะแนนข้อคำถามทุกๆ มิติมารวมกัน หากค่าเฉลี่ย

การวิเคราะห์ข้อมูล ประมวลผลด้วยเครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ โดยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/FW

1.สถิติเชิงพรรณนา(Descriptive Statistics) ดังนี้

1.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ(Quantitative data) สรุปโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ(Qualitative data) สรุปโดยใช้ความถี่ ร้อยละ และนำเสนอด้วยตารางที่เหมาะสม

2.สถิติเชิงอนุมาน(Inferential Statistics)

เปรียบเทียบปัจจัยต่างๆ ที่ทำให้คุณภาพชีวิตของพยาบาลวิชาชีพ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ในจังหวัดสระบุรี แตกต่างกัน โดยตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยแวดล้อม และปัจจัยภายนอก ตัวแปรตาม คือ คุณภาพชีวิตของพยาบาลวิชาชีพ ในจังหวัดสระบุรี นำไปทดสอบเงื่อนไขการแจกแจงเป็นโค้งปกติ (normal distribution) โดยใช้ Kolmogorov-Smirnov test (K-S) จากการทดสอบพบว่าข้อมูลส่วนใหญ่มีการแจกแจงไม่เป็นโค้งปกติ ผู้วิจัยจึงเลือกที่จะใช้สถิติ Non-parametrics ดังนี้

ตัวแปรอิสระมีตัวแปร 2 กลุ่ม เลือกใช้สถิติ Mann-Whitney U test

ตัวแปรอิสระมีตัวแปรมากกว่า 2 กลุ่ม เลือกใช้สถิติ Kruskal-Wallis test